

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 3. juni 2024

Sag 114/2023

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Torben Stenius, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 21. juni 2022 (SS 80-14158/2021) og af Østre Landsrets 18. afdeling den 28. juni 2023 (S-2115-22).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Supplerende retsgrundlag

Ud over det i landsrettens dom gengivne om udlændingelovens § 13, stk. 1, fremgår det om bestemmelsen i betænkning nr. 968/1982 om udlændingelovgivningen (s. 194) bl.a.:

”...

Bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum fastslår, at udlændinge skal have arbejdstilladelse for at arbejde her i landet. Reglen gælder enhver form for lønnet eller ulønnet beskæftigelse, enhver form for selvstændig erhvervsvirksomhed og enhver form for udførelse af tjenesteydelser mod eller uden vederlag.”

Anbringender

T har anført navnlig, at der efter hændelsesforløbet ikke foreligger beskæftigelse i udlændingelovens forstand.

Udtrykket ”beskæftigelse”, der er anvendt i udlændingelovens § 59, stk. 5, må naturligt forstås som et arbejdsforhold, og de karakteristika, der almindeligvis er knyttet til et arbejdsforhold, var ikke til stede, jf. herved UfR 2016.1432 Ø.

As bistand var kortvarig, lejlighedspræget og ydet uden vederlag. Bistanden var i øvrigt knyttet til den omstændighed, at A, der var en ven, i forvejen havde et ærinde i København, hvilket gav anledning til at mødes. Der var tilsagt tilstrækkeligt personale til at kunne bære cyklerne ind i cykelforretningen, og arbejdet hermed var ikke afhængigt af As bistand. Der var alene tale om en vennetjeneste, der indebar en meget beskeden og ulønnet indsats, og som var udtryk for høflighed og blev udført for at styrke de sociale bånd.

En eventuel bødestraf skal nedsættes, idet der ikke foreligger skærpende omstændigheder, jf. udlændingelovens § 59, stk. 6. Der er ikke opnået nogen økonomisk fordel af den ydede bistand, og der er ikke tale om grov udnyttelse af ulovlig udenlandsk arbejdskraft. Forholdet kan alene karakteriseres som simpelt uagtsomt.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at Ts beskæftigelse af A krævede en arbejdstilladelse efter udlændingelovens § 13, stk. 1. Ved at beskæftige A, selv om han ikke havde en arbejdstilladelse, gjorde T sig skyldig i overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, jf. stk. 6.

Det var et på forhånd aftalt arbejdsforhold, hvor A ved sin bistand bidrog til Ts erhvervsvirksomhed, og hvor A bistod på lige fod med T og de andre ansatte med arbejdet i virksomheden.

Overtrædelsen blev efter landsrettens bevisresultat desuden begået med forsæt og med tilsluttet økonomisk fordel for tiltalte. Da overtrædelsen således er begået under flere af de i § 59, stk. 6, 1. pkt., nævnte omstændigheder og under udøvelse af erhvervsvirksomhed, er der ikke grundlag for at fastsætte en lavere bøde end 50.000 kr., jf. § 59, stk. 6, 2. pkt.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er fundet skyldig i overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, jf. stk. 6, ved den 29. september 2020 som led i sin erhvervsvirksomhed og med tilsigtet økonomisk fordel at have beskæftiget A, som ikke havde arbejdstilladelse, idet A i et enkeltstående tilfælde og i mindre end en halv time hjalp med at bære cykler fra en lastbil ind i Ts cykelforretning. Landsretten har lagt til grund, at T var klar over, at A ikke havde arbejdstilladelse.

Landsretten fastsatte straffen til en bøde på 25.000 kr.

For Højesteret angår sagen, om T med rette er fundet skyldig i overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5, og i givet fald straffastsættelsen.

Ulovlig beskæftigelse af udlændinge

Den, som beskæftiger en udlænding uden fornøden arbejdstilladelse eller i strid med de for en arbejdstilladelse fastsatte betingelser, straffes efter udlændingelovens § 59, stk. 5, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Strafansvar forudsætter, at den pågældende har handlet forsætligt eller uagtsomt.

Det er ikke angivet i udlændingeloven eller i forarbejderne til loven, hvad der nærmere ligger i udtrykket ”den, som beskæftiger en udlænding”, som nævnt i § 59, stk. 5. Højesteret finder, at dette udtryk skal forstås i lyset af udlændingelovens § 13, stk. 1, 1. pkt., hvorefter en udlænding skal have arbejdstilladelse for bl.a. at tage ”lønnen eller ulønnet beskæftigelse”.

Kravet om arbejdstilladelse er navnlig begrundet i hensynet til danske erhvervs- og lønmodtagerinteresser. Dette hensyn tilsiger, at det må afgrænses bredt, hvad der udgør beskæftigelse, når en udlænding udfører en opgave som led i en erhvervsdrivendes virksomhed. Enhver form for lønnet eller ulønnet arbejde for en erhvervsdrivende må således anses for beskæftigelse omfattet af udlændingelovens § 59, stk. 5. Det er uden betydning, om der foreligger en formel ansættelsesaftale, og om arbejdet er varigt, midlertidigt eller enkeltstående. Det vil herefter kun være i ganske særlige tilfælde, at en udlændings udførelse af en opgave for en erhvervsdrivende ikke vil udgøre beskæftigelse. Som eksempel kan nævnes den situation, hvor en ud-

lænding uden aftale med den erhvervsdrivende eller uden dennes indforståelse på eget initiativ, tilfældigt og spontant udfører en kortvarig opgave for den erhvervsdrivende uden at modtage vederlag herfor.

Landsretten har som nævnt lagt til grund, at A, der ikke havde arbejdstilladelse, efter forudgående aftale med T kortvarigt hjalp med at bære cykler fra en lastbil ind i Ts cykelforretning uden at modtage vederlag herfor. Landsretten har endvidere lagt til grund, at T havde forsæt til at overtræde udlændingelovens § 59, stk. 5.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at T med rette er fundet skyldig i overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 5.

Straffastsættelsen

Efter udlændingelovens § 59, stk. 6, 1. pkt., skal det ved straffens udmåling efter stk. 5 betragtes som en skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, at der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, eller at udlændingen ikke har ret til at opholde sig her i landet. Efter stk. 6, 2. pkt., skal det betragtes som en særligt skærpende omstændighed, at overtrædelsen er begået under en eller flere af de i 1. pkt. nævnte omstændigheder og som led i udøvelsen af erhvervsvirksomhed.

Det fremgår af forarbejderne til § 59, stk. 6, 2. pkt., at hensigten med bestemmelsen er at skærpe bødeniveauet, bl.a. således at der skal tages udgangspunkt i en bøde på mere end 50.000 kr. pr. beskæftiget udlænding pr. påbegyndt måned, hvis overtrædelsen er begået som led i udøvelsen af erhvervsvirksomhed og er begået forsætligt samt med tilsigtet økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre. Højesteret finder, at der må ske en væsentlig fravigelse af dette udgangspunkt i nedadgående retning, når der alene foreligger en enkeltstående overtrædelse af meget kort varighed.

T har overtrådt udlændingelovens § 59, stk. 5, forsætligt og med tilsigtet økonomisk fordel som led i udøvelsen af erhvervsvirksomhed. Ts ulovlige beskæftigelse af A var imidlertid enkeltstående og af meget kort varighed, og den økonomiske fordel må antages at have været ubetydelig. Højesteret finder herefter, at bøden skal nedsættes til 10.000 kr.

Konklusion

Landsrettens dom ændres, således at T straffes med en bøde på 10.000 kr. med forvandlingsstraf af fængsel i 10 dage.

Efter sagens udfald og generelle betydning finder Højesteret, at statskassen skal betale sagens omkostninger for alle tre instanser.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom ændres således, at T straffes med en bøde på 10.000 kr. med forvandlingsstraf af fængsel i 10 dage.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.